

IPM bekæmpelse af burresterre i pyntegrønt og skov

Peter Hartvig, Institut for Agroøkologi, Aarhus Universitet, Flakkebjerg, Peter.Hartvig@agro.au.dk

Burresterre er en vanskelig ukrudtsart, som især er til gene pga. sin evne til at klatre i planterne.

Beskrivelse af ukrudtet

Burresterre er en af de mest almindeligt forekommende ukrudtsarter i Danmark, og forekommer derfor også ofte på nyetablerede arealer af juletræer, pyntegrønt og på skovrejsningsarealer. Arten er især uønsket på grund af sine lange, klatrende stængler, der kan gro op i selv ret store træer.

Biologi og skadesvirkning

Burresterre formerer sig ved frø, og kan spire over en meget lang periode fra forår til efterår. Planten er hårdfør, og efterårsfremspirede individer vil normalt overvintre, og gro videre i det tidlige forår. Burresterre er mest almindelig på de bedre markjorde, men er mere sparsomt udbredt på lettere jorde. Arten kan også forekomme på skovjorde, men er mindre almindelig her, og somme tider kan der være tale om andre arter af Snerre slægten.

Gamle burresterre stængler i ungt træ. Bemærk de mange nyfremspirede burresterre, der ligger lige under de gamle stængler og derfor skyldes frøkast fra disse. Foto Peter Hartvig.

Fra landbruget kendes burresterren som en grådig ukrudtsplante, der kan koste stort udbytte især i vintersæd. Den konkurrerer kraftigt om vand og næring, og kan også have en vis skyggevirksomhed. Arten er især uønsket i juletræer på grund af sine op til 1 meter lange klatrende stængler, der kan gro op i træet. På

grund af krogformede hår overalt på planten hænger den fast i grenene og kan kun fjernes manuelt, hvis den først er vokset op i træet. Udover at være et kosmetisk problem, så kan den tætte kontakt mellem kraftigt ukrudt og sarte nyudviklede nåle betyde, at nålene simpelthen slides af, når vinden bevæger træer og ukrudt. Begge dele betyder, at træerne nedklassificeres ved skovning og vil indbringe en lavere pris.

Skader efter stærk vind fra øst i begyndelsen af juni, hvor stængler af burresterre (pil) har ødelagt nåle og skud på nordmannsgran juletræer under udspring. Fotos Bent K. Christensen (Danske Juletræer).

Forebyggelse og bekæmpelse

Burresnerre vil kunne bekæmpes med forskellige integrerede metoder, men mange af metoderne er ikke tilpas udviklet endnu og er på nuværende tidspunkt kun egnet til mindre arealer. Hindringer for større udbredelse er bl.a. at de integrerede metoder ofte er mere tidskrævende og derfor kræver større kapacitet at nå på samme tid som sprøjtning. Overordnet er den væsentligste hindring dog nok, at de fleste integrerede metoder er dyrere end de kemiske løsninger og derfor kun er rentable, hvis træerne kan afsættes til særlige priser. Fravalget af integreret bekæmpelse er nok især udtalt i nordmannsgran til juletræer, hvor der findes flest effektive kemiske løsninger.

Kemisk bekæmpelse

Generelt er der mange muligheder for kemisk bekæmpelse i nordmannsgran, færre i nobilis og andre nåletræskulturer og få i løvtræskulturer. Bedst overblik over mulighederne fås på Middeldatabasen (www.middeldatabasen.dk).

Kulturforberedende sprøjtning med glyphosat (Roundup mfl.) inden plantning, vil antageligvis kun have en begrænset effekt, hvis der er burresnerre på arealet. Sprøjtning før plantning er ofte en god idé overfor mange rodokrudtsarter, men burresnerre udvikles fra frø, og tit vil der være mange levedygtige frø i jorden. Hver stængel kan producere op til 400 frø, der kan overleve i jorden i mange år.

I et forsøg med bekæmpelse af burresnerre har behandlingen til venstre i billedet virket, og der er ingen ukrudt. Til højre en ubehandlet parcel, hvor juletræerne er ved at blive overgroet af burresnerre. Foto Peter Hartvig.

Glyphosat er effektiv overfor burresnerre, og efter plantning er visse glyphosat produkter godkendt til sprøjtning hen over toppen af nordmannsgran i efteråret eller før knopbrydning i foråret. Nogle af produk-

terne må også bruges hen over toppen af træerne i vækstsæsonen, men kun i meget lav dosering, og kun i nordmannsgran. Denne strategi er dog kun effektiv overfor helt små burresnerre.

Logo + olie kan anvendes før knopbrydning i nordmannsgran og nobilis. Denne løsning virke især overfor fremspirede burresnerre med op til et par bladkranse, men har også en vis virkning overfor burresnerre, der endnu ikke er spiret frem.

Boxer er en anden mulighed, der virker både som bladmiddel overfor fremspirede burresnerre og som jordmiddel overfor fremspirende burresnerre. Boxer må kun anvendes i nordmannsgran og bør normalt anvendes før knopbrydning, men kan også bruges efter knopbrydning.

Mekaniske metoder

Mekaniske metoder som jordbearbejdning i rækkemellemrummene vil være effektiv overfor burresnerre. Små burresnerre vil under tørre forhold kunne bekæmpes med almindelige harve- eller radrensertænder, mens større burresnerre eller mere fugtige forhold vil kræve findeling og nedarbejdelse i jorden, typisk med en rækkefræser. I praksis vil det være nødvendigt at køre flere gange på en vækstsæson, for at undgå at burresnerre bliver for store.

Mekanisk bekæmpelse har ofte en begrænsning inde i selve rækken, men der findes redskaber, udviklet til vin- og frugtavl, der kan arbejde inde i rækken. Disse redskaber kan dog kun bearbejde én række af gangen, og er derfor kapacitetsmæssigt uinteressante. Kemisk bekæmpelse i rækken og mekanisk i rækkemellemrummet er en god metode til at gøre brug af kemiens fordele, og samtidig begrænse forbruget, men i landbruget har metoden indtil nu haft svært ved at vinde indpas, hovedsagelig på grund af kapacitetsspørgsmålet. Mekanisk bekæmpelse fungerer normalt bedst på markjorde med nyanlagte juletræskulturer, mens metoden er mindre egnet på mere humusrige skovjorde. Kulturens højde sætter normalt også en begrænsning, da nye skud af især nåltræer ikke tåler mekanisk påvirkning særligt godt, og helst skal kunne passere urørt under redskabets ramme.

Andre metoder

Termisk bekæmpelse af ukrudt har aldrig vundet indpas i produktionen af juletræer, pyntegrønt og skovrejsning, og det skyldes nok risikoen for brand ved brug af åben flamme. Andre metoder som sprøjtning med varmt vand eller skum indebærer ikke denne risiko, men der findes ingen eller kun meget få erfaringer med metoden i juletræer, nobilis eller skovrejsning.

I visse produktioner anvendes forskellige dækmaterialer, der skygger og forhindrer ukrudtet i at etablere sig. Mest udbredt er baner af forskellige, mere eller mindre nedbrydelige, plastmaterialer, der lægges på jorden, hvorefter træerne plantes gennem plastikken. Metoden er effektiv, og en god hjælp i træernes første år efter plantning, men metoden er forholdsvis omkostningskrævende, og for visse plasttyper kan der være problemer med holdbarheden. Desuden kan det være et problem at bekæmpe ukrudtet i rækkemellemrummet. Årsagen er, at da platen kun udlægges i baner i 25-50 cm bredde i rækken, vil der være en særlig udfordring med at bekæmpe ukrudtet i overgangen mellem platen og rækkemellemrummet, da platen nemt går i stykker ved mekaniske jordbearbejdning eller slåning. Det letteste er naturligvis ikke at gøre noget, men på grund af burresnerrens evne til at kravle hen over arealet, vil det være nødvendigt med en eller anden form for bekæmpelse i rækkemellemrummet.

Biologiske dækmaterialer som halm og flis kræver forholdsvis store lagtykkelser og er nok ikke realistisk. Halm medfører i øvrigt samme eller større problemer med gnavere, som stort græsukrudt giver. Fælles for alle metoder med dækmaterialer eller dækafgrøder er, at der antageligvis er samme forøgede risiko for forårsnattefrost som et tæt tæppe af græsukrudt giver.

Dækafgrøder

Et dyrkningsprincip kaldet "Green Christmas" med mikrokløver som dækafgrøde er i øjeblikket under udvikling af Københavns og Aarhus Universiteter sammen med dyrkerforeningen Danske Juletræer. Metoden går ud på at etablere et bunddække af mikrokløver i forbindelse med plantning af juletræerne. Kløveren tåler lave doseringer af visse ukrudtsmidler, og foreløbige erfaringer viser, at kombinationen af sprøjtning og konkurrence fra kløveren kan holde flere af de væsentligste ukrudtsarter i skak. Det er blandt andet observeret, at burresterre ikke trives særlig godt i dette system, og det samme blev observeret i et pilotprojekt "Rent for 100 kr. pr. hektar."

Green Christmas dyrkningssystem med mikrokløver om sommeren. Foto Peter Hartvig.

Journalføring

Det være en god idé at notere eller indtegne på et kort hvor i marken burresterre forekommer. Ved at ajourføre kortene over en årrække giver det grundlag for at vurdere problemets omfang, og om det er under kontrol. På længere sigt vil kortene antageligvis kunne bruges til GPS-styret pletsprøjtning, der er under udvikling i disse år. Udover denne interne journalføring, så er alle jordbrugsvirksomheder over 10 hektar underlagt kravet om at føre sprøjtejournaler, hvis der anvendes bekæmpelsesmidler.

Dette faktablad er udgivet med støtte fra Miljøstyrelsens IPM program.